

Bankalar Kanunu

(Resmî Gazete ile ilâm : 2 . VII . 1958 - Sayı : 9944)

No.
7129

Kabul tarihi
23 . VI . 1958

I - İlk hükümler

Kanunun şümülü

MADDE 1. — Türkiye’de kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yabancı memleketlerde teşekkül etmiş olup da Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiye’de şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar bu kanun hükümlerine tâbidir.

Bu kanunda sarahat olmayan ahvalde umumi hükümler tatbik olunur.

Hususi kanunlarla kurulmuş bankalara ait hükümler mahfuzdur.

Tarifler

MADDE 2. — Bu kanunun tatbikatında, aşağıdaki tâbirlerin ifade ettikleri mâ-nalar karşılarında gösterilmiştir.

1. Millî Banka: Türk Kanunlarına göre teşekkül etmiş ve sermayesi Türk parası olarak konulmuş ve sermayesinin ekseriyeti ve idare ve murakabesi Türk-lere aidolan bankalara millî banka denir.

2. Şube veya banka şubesi: Ayrıca tasrihe lüzum kalmaksızın bankaların şube, ajans ve banka muamelâtı ile iştigal eden sabit veya seyyar büroları gibi her türlü mahallî teşkilâtını ifade eder .

3. Ödenmiş veya Türkiye’ye tahsis edilmiş sermaye: Bankanın, muayyen bir hesap devresi sonunda fiilen ödenmiş veya Türkiye’ye tahsis ve tediye edilmiş sermayesinden bilânçoda görülen ve ihtiyatlarla karşılanamıyan zarar düşüldük-ten sonra kalan bakiyedir .

4. İhtiyat akçeleri: Bu kanunun 35 nci maddesine, bankaların kendi statüle-rine ve Türk Ticaret Kanununun 466 ve 467 nci maddelerine göre ayrılan ihti-yatlar yekûnundan, mevcut ise, zararların mahsubu sonunda elde edilen bakiyedir.

II - Kuruluş

Bankaların kuruluşları

MADDE 3. — Bankaların Anonim Şirket şeklinde kurulmaları şarttır. Tür-kiye’de banka muameleleri yapacak yabancı bankaların, tâbiyetlerini taşıdıkları memleket kanunlarına göre anonim şirket veya muadili bir statüye sahibolmala-rı lâzımdır.

Bu kanunun neşri tarihinde mevcut millî bankalarla halen Türkiye’de şubesi bulunan yabancı bankalar, hususi kanunlarına göre teşkil olunan veya sermayesi-nin tamamı yabancı bir Devlete ait bankalar ve İstanbul Emniyet Sandığı bu hü-kümden müstesnadır.

Hisse senedi ve ortaklar

MADDE 4. — Bankacılıkla iştirak etmek üzere kurulacak anonim şirketlerde:

1. Hisse senetlerinin nakit mukabili ihraç edilmesi ve en az % 51'inin nama muharrer olması,
 2. Hisse senetlerinin itibari kıymetlerinin 1 000 lirayı geçmemesi,
 3. Bütün hisse senetlerinin menkul kıymetler borsasına kote edilmesi,
 4. Reye iştirak hakkını haiz hissedar adedinin 20 den az olmaması,
- Mecburidir.

Muessislerin şahsı durumları

MADDE 5. — 7 nci madde mucibince mezuniyet istihsalı için yapılacak müracaat evrakına şirket müessislerinin, Maliye ve Ticaret Vekâletlerince hazırlanmış bir nümuneye uygun şekilde ve noter huzurunda tanzim ve imza edecekleri birer beyannamelerine mecburidir.

Bu beyannamelere, müessislerin :

1. İsimleri ve ikametgâhları;
2. Müracaat tarihine kadar hangi işlerle ve ne müddet meşgul oldukları;
3. Son beş sene içindeki yıllık gelirleri;
4. Mahkûmiyetleri bulunup bulunmadığı, varsa hangi suçlardan tevellüdettiği ve cezaların nev'i ve miktarları;
5. Ticari ihtilâflardan dolayı şahsan ve idaresi ile mükellef buldukları şirketlerin tazminat ödemeye mahkûm edilip edilmedikleri, edilmişlerse miktarları;
6. Nama ve hâmiline muharrer hisse senetlerinden satın alınmayı deruhde edecekleri miktarlar;

İle Maliye ve Ticaret Vekâletlerince lüzum görülecek diğer malûmat dercedilir.

Asgari Sermaye

MADDE 6. — Türkiye'de teşekkül eden bankaların tediye edilmiş sermayeleri ile ihtiyat akçeleri baliğinin ve yabancı menleketlerde teşekkül edip Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan bankaların Türkiye'deki şubelerine tahsis ettikleri tediye olunmuş sermayeleri ile Türkiye'deki ihtiyat akçeleri yekûnunun en az 2 milyon lira olması şarttır.

Bu miktar, nüfusu 1 milyondan fazla şehirlerde 5 milyon liradan ve nüfusu 500 binden fazla 1 milyondan az şehirlerde 3 milyon liradan az olamaz.

Bankaların, yukardaki esaslar dâhilinde, şubelerine tahsis edecekleri sermaye miktarlarının;

1. Nüfusu 1 milyondan fazla şehirlerde en az 5 milyon lira,
2. Nüfusu 500 binden fazla ve 1 milyondan az olan şehirlerde en az 3 milyon lira,
3. Nüfusu 250 binden fazla ve 500 binden az olan şehirlerde en az 2 milyon lira,
4. Nüfusu 100 binden fazla ve 250 binden az olan şehirlerde en az 1 milyon lira,
5. Nüfusu 50 binden fazla ve 100 binden az olan şehirlerde en az 500 bin lira,
6. Nüfusu 50 binden az şehir ve kasabalarda en az 250 bin lira,

Olması şarttır.

Muhtelif şehir ve kasabalarda şubeleri bulunan bankalar için, en az sermaye miktarı, banka merkezi nüfusu en fazla olan şehirde addedilmek suretiyle hesap ve tesbit olunur.

Yukardaki hadlerin hesabında bir bankanın aynı şehir ve kasaba hudutları içindeki şubeleri bir şube itibar olunur.

Muhtelif şehirlerde şubeleri bulunan bankalar için bu maddede derpiş edilen

sermaye hadleri merkez ve şubelerinin buldukları şehir ve kasabalara ait hadler ayrı ayrı hesap ve cem edilmek suretiyle tesbit olunur.

Ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu 10 milyon liradan fazla olan bankaların, nüfusu 20 binden az şehir ve kasabalarda açacakları şubeleri için en az 50 bin lira ve nüfusu 20 bin ile 50 bin arasındaki şehir ve kasabalarda açacakları şubeleri için de en az 100 bin lira sermaye ayırmalarına, Ticaret Vekâletinin mütalâası alındıktan sonra Maliye Vekâletince izin verilebilir.

Bankalar, umumi nüfus sayımlarından sonra ilk neticelerinin İstatistik Umum Müdürlüğü tarafından neşrinin takibeden bir yıl içinde şubelerine tahsis etmeleri gereken sermaye miktarlarını bu madde hükümlerine göre tezyide mecburdurlar.

İstanbul Emniyet Sandığı, asgari sermayeye mütaallık kayıtlardan müstesnadır.

Mezuniyet istihsali

MADDE 7. — Banka muameleleri yapmak üzere teşekkül edecek anonim şirketlerin müessisleri Maliye ve Ticaret Vekâletlerinin müşterek teklifleri ile İcra Vekilleri Heyetinden mezuniyet istihsal etmeye mecburdurlar.

Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş bir anonim şirketin sonradan banka statüsünü iktisap ve banka muameleleri yapabilmesi İcra Vekilleri Heyetinden yukardaki fıkra hükümlerine göre ayrıca mezuniyet istihsaline bağlıdır.

Bir bankanın teşekkülüne mezuniyet verilebilmesi için, yapılacak tetkikat ve tahkikat sonunda şirket statüsünün bu kanun hükümlerine uygun olduğunun ve müessislerin muhilli haysiyet ve namus bir cürümden dolayı mahkûmiyetleri bulunmadığının tesbit edilmiş olması lâzımdır.

Bankalar, statülerinde yapacakları tadilât için Ticaret Vekâletinden mezuniyet istihsal etmeye mecburdurlar.

Ticaret Vekâleti mezkûr mezuniyeti vermeden önce Maliye Vekâletinin muvafakatini alır.

Türkiye’de şube açmak isteyen yabancı bankalar

MADDE 8. — Türkiye’de şube açacak yabancı bankalar, teessüslerinden evvel Maliye ve Ticaret vekâletlerinin müşterek teklifleri üzerine İcra Vekilleri Heyetinden mezuniyet istihsaline mecburdurlar.

Bu mezuniyetin verilebilmesi için, İcra Vekilleri Heyetince lüzum görülecek hususi şartlardan başka yabancı bankanın statüsünün bu kanuna aykırı hükümler ihtiva etmemesi ve bankanın müesses bulunduğu memlekette mer’i mevzuata aykırı hareketlerden dolayı mevduat kabul veya bankacılık muameleleri ile iştigalden menedilmemiş olması şarttır.

Verilen mezuniyetin iptali veya mezuniyet almamış olanların banka ve benzeri kelimeleri kullanmaları memnuiyeti

MADDE 9. — Kuruluşu için mezuniyet verilen bankalarla, Türkiye’de şube açmak üzere mezuniyet istihsal eden yabancı bankalardan, mezuniyet itası tarihinden itibaren bir sene içinde faaliyete geçmeyen veya her hangi bir şekilde faaliyetlerine fâsılasız olarak en az bir sene müddetle ara veren bankaların bu mezuniyetleri, Maliye Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince iptal olunur.

7 ve 8 nci maddelerde yazılı mezuniyeti almamış olanlarla yukardaki fıkra mucibince mezuniyeti iptal edilmiş bulunanlar, banka muameleleri yapamayacakları, ticaret unvanlarında veya ilân ve reklâmalarında banka kelimesini kullanamayacak-

ları gibi; ticarı unvanlarında banka muameleleri ile iştigal ettikleri intibamı yaratacak hiçbir kelime veya tâbiri de kullanamazlar.

Şubeler için mezuniyet istihali ve faaliyetleri tatil edilen şubeler hakkında malûmat verme mükellefiyeti

MADDE 10. — Türkiye’de kurulmuş veya kurulacak bankalarla yabancı memleketlerde teşekkül edip Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan ve bulunacak olan bankaların, bu kanunun neşrinden sonra açacakları her şube için Maliye Vekâletinden müsaade almaları mecburidir.

Bu müsaade Ticaret Vekâletinin muvafakati alındıktan sonra verilir.

Şubelerinden bir veya birkaçının faaliyetini tatil veya tasfiye etmek isteyen bankalar, keyfiyeti bu husustaki kararın alındığı tarihten itibaren en geç 15 gün içinde Maliye ve Ticaret Vekâletlerine bildirmeye mecburdurlar.

T. C. Merkez Bankası müstesna olmak üzere, hususi kanunla kurulmuş bankalar da bu madde hükümlerine tâbidirler.

Banka veya banka şubelerinin açılması şartları

MADDE 11. — Bir veya mütaaddit bankanın veya banka şubesinin müesses bulunduğu bir şehir veya kasabada yeniden banka veya banka şubesi açmak talebinde bulunanlar, o mahaldeki iktisadi faaliyetlerin veya o mahalle olan muamele ve münasebetlerinin yeni bir banka veya banka şubesi, açılmasına ihtiyaç göstermesi sebeplerini etraflı bir şekilde izah eden rapor ve vesikaları müracaat evrakı meyanına rapdetmekle mükelleftirler.

Maliye Vekâletince; o mahalde yeni bir banka veya banka şubesi açılmasında bir mahzur bulunup bulunmadığı hususunda, lüzum görüldüğü takdirde, bankalar yeminli murakıpları veya vazifelendirilecek diğer uzuvlar vasıtasıyla mahallinde gereken tetkikat yaptırıldıktan sonra bu mevzuda tanzim edilecek raporlar ile alâkalı bankanın müracaatine mesnet teşkil eden vesaik, Ticaret Vekâleti ile Bankalar Birliğine gönderilerek mütalâaları alınır.

İcra kılınan tetkikat ve alınan mütalâalar neticesinde bahis mevzuu mahalde yeni bir banka veya banka şubesi açılmasının mahzurlu olduğu neticesine varıldığı takdirde, keyfiyet Maliye Vekâletince İcra Vekilleri Heyetine arz olunur.

İcra Vekilleri Heyetince de aynı mahzur vârit görüldüğü takdirde bir sene müddetle o mahalde banka veya banka şubesi açılmak üzere yeni talepler kabul edilmez.

Teessüsten sonra verilecek beyannameler

MADDE 12. — İcra Vekilleri Heyetinden mezuniyet alındıktan ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun şekilde Ticaret Mahkemesince kuruluşu tasdik ve ticaret siciline tescil ve ilân edildikten sonra bankalar, Maliye ve Ticaret Vekâletlerine birer beyanname vererek bankacılık muamelelerine ve mevduat kabulüne başlamak üzere ayrıca müsaade talebetmeye mecburdurlar.

Bunlardan :

A) Türk kanunlarına göre kurulan Bankaların beyannamelerinde;

1. Bankanın unvanı ve kuruluş tarihi,

2. Türkiye ve yabancı memleketlerdeki merkez ve şubelerinin buldukları mahallerin isimleri,

3. Sermayesi miktarıyla bunun ne kadarının tediye edilmiş ve ne kadarının henüz tediye edilmemiş bulunduğu,

4. Varsa muhtelif nevi ihtiyat akçelerinin miktarları,

5. İştigal edecekleri muamele neveleri,
Gösterilir.

Bu beyannameye bankanın teşekkülüne ait vesikaların musaddak suretleri ile tesis bilânçosu bağlanır.

B) Yabancı memleketlerde teşekkül etmiş olup da Türkiye'de şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar da beyannamelerinde :

1. Bankanın unvanı ile hangi memleket kanunlarına göre teşekkül ettiğini ve merkezin bulunduğu mahalli,

2. Türkiye dâhilindeki şubelerinin buldukları mahallerle bunların açılma tarihlerini,

3. Türkiye'deki şubelerine bu kanun mucibince fiilen tahsis ettikleri tediye edilmiş sermaye ve varsa ihtiyat akçesi miktarlarını,

4. İştigal ettikleri muamele nevelerini,

5. Bankanın hangi tarihte teessüs ettiğini,

6. Sermaye miktarı ile ne kadarının tediye edilmiş ve ne kadarının henüz tediye edilmemiş bulunduğunu,

7. Muhtelif ihtiyat akçelerinin miktarlarını,

8. Merkezinin bulunduğu memleketle diğer memleketlerdeki şubelerinin buldukları mahallerin isimlerini,

Gösterirler ve şubelerin açılmasına mütaallik vesikaların ve son bilânçolarının musaddak suretlerini bu beyannameye eklerler.

Yabancı bankaların (3) numaralı bent mucibince Türkiye'deki şubelerine tahsis ettikleri tediye olunmuş sermaye ve varsa ihtiyat akçelerinin döviz olarak Türkiye'ye getirilmesi ve Merkez Bankasına satıldıktan sonra aidolduğu hesaplara ithal edilmesi mecburidir .

Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı bankalar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren iki ay içinde Maliye Vekâletine ayrıca bir beyanname vererek Türkiye'deki şubelerinden birini diğer şubeleri temsile mezun ve salâhiyettar idare merkezi olmak üzere tâyine mecburdurlar .

Bankacılık muamelelerine ve mevduat kabulüne müsaade ve mevduat kabul salâhiyetinin iptali

MADDE 13. — 12 nci madde mucibin e verilecek beyannameler üzerine Maliye Vekâleti, alâkâlıların işbu kanunda yazılı şartları yerine getirip getirmediğini bankacılık muamelelerine ve mevduat kabulüne başlamak üzere kanunun lüzumlu kıldığı vasıfları haiz bulunup bulunmadıklarını tetkik ve Ticaret Vekâletinin mütalâasını aldıktan sonra durumları uygun bulunanlara beyannamenin tevdi tarihinden itibaren en geç iki ay zarfında gerekli müsaadeyi verir .

Yapılan tetkikat neticesinde durumları uygun bulunmayanlara ıslah ve noksanlarını ikmal için münasip bir müddet verilir. Bu müddet zarfında yeniden müracaat edenler hakkında birinci fıkra hükümlerine göre tekrar yapılan tetkikat sonunda durumları uygun bulunmayanlara keyfiyet tebliğ ve 9 ncu maddenin birinci fıkrası hükmüne göre muamele olunur.

Yukardaki hükümlere göre müsaade almış bankaların tevdiat kabul etmelerinde bilâhara mahzur görülmesi halinde, Maliye Vekâletinin talebi üzerine İcra Vekilleri Heyetince Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâası alındıktan

sonra mevduat kabul salâhiyeti daimî veya muvakkat olarak alâkalı bankanın bütün teşkilâtına veya mütaaddit şubelerine şâmil olmak üzere ref'edilebilir.

III - Teşkilât ve Organlar

Hissedarların reye iştiraki

MADDE 14. — Bankalar umumi heyetlerinde reye iştirak edebilmek için her hissedarın sahibolması icabeden asgari hisse miktarı hiçbir suretle 20 hisse senedinden daha fazla olarak tesbit edilemez.

İdare meclisi, murakıplar ve birinci derecede imza yetkisini haiz diğer uzuvlar

MADDE 15. — Bankaların idare meclisleri beş kişiden ve murakıplar da iki kişiden az olamaz.

Banka umum müdürü, idare meclisinin tabii âzasıdır.

Bu kanun hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı hapis cezası ile cezalandırılan kimseler ile muhilli haysiyet ve namus bir cürümden dolayı mahkûmiyeti bulunanlar ile müflisler, banka idare meclisi reis ve âzâlıkları ile murakıplık veya umum müdürlük veya umum müdür muavinliği vazifelerinde veya birinci derecede imza yetkisini haiz diğer vazifelerde istihdam olunamazlar.

İdare meclisi reis ve âzalarının hisseleri

MADDE 16. — Banka idare meclisi reis ve âzalarından her birinin şirket sermayesinin asgari % 1 ini temsil eden hisse senedine sahibolmaları ve idare meclisine seçilmelerini mütaakip bu hisse senetlerini Merkez Bankasına ve mümkün olmadığı hallerde Maliye Vekâletinin göstereceği bankalardan birine makbuz mukabilinde yatırmaları mecburidir. Ancak, şirket sermayesinin % 1 i 20 bin lirayı müteceviz ise fazlası aranmaz.

Devlet daire ve müesseseleri ile bankalar ve diğer teşekküllerin ve şirketlerin memurları bu daire ve müesseselerle bankalar, teşekküller ve şirketleri temsilen idare meclisine seçildikleri takdirde, bunlara terettübeden hisse senedi tevdi mükellefiyeti alâkalı daire, müessese, banka, teşekkül veya şirketler tarafından yerine getirilebilir.

Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı bankaların idare komitesi reis ve âzaları da Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası veya mümkün olmadığı takdirde Maliye Vekâletinin göstereceği bankalardan birine, bu maddenin birinci fıkrasında yazılı meblâğı yatırmakla mükelleftirler.

Yukardaki hükümler gereğince tevdi olunan hisse senetleri veya teminat akçeleri bir borca karşılık gösterilemez, terhin ve haczedilemez.

Bankalarda çalışması memnu olanlar

MADDE 17. — Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları acenteleri ile esham ve tahvilâtın alım ve satımı ve piyasaya ihracı işleriyle uğrasanlar veya devamlı olarak bu işlerle müstakil şirketlerin (Bankalar hariç) idaresinden mesul olan ortakları veya idare meclisi reis ve âzaları ile müdürleri hiçbir bankada idare meclisi reis ve âzası, murakıplık, umum müdür, umum müdür muavini veya birinci derecede imza salâhiyetini haiz müdür, memur veya müstahdem olarak vazife deruhde edemezler.

Bankalar, teşkilatlarında vazife almış olan bu gibi kimselerin işlerine derhal son vermeye mecburdurlar.

Yemin

MADDE 18. — Banka idare meclisi reis ve âzaları ile banka umum müdürleri ve umum müdür muavinleri ve yabancı bankaların idare komitesi reis ve âzaları intihap veya tâyinlerini takibeden bir hafta içinde mahallî ticaret mahkemesine müracaatle tâvin edilecek günde mezkûr mahkeme huzurunda; vazifelerinin devamı müddetince, bankanın işlerini tam bir dikkat ve dürüstlük ile idare edeceklerine, bilerek ve isteyerek kanun hükümlerine aykırı hareket etmiyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin etmekle mükelleftirler.

Bankaların bu husustaki müracaatları mahkemelerce müstacel mevattan addolunur.

Yemin zabıtlarının mahkemece tasdikli birer sureti Maliye Vekâletine gönderilir.

İdare Meclisi reis ve âzaları ile umum müdür ve umum müdür muavinleri ve yabancı bankaların İdare Komitesi reis ve âzaları usulü dairesinde yemin etmedikleri takdirde, vazife göremezler.

İdare Komitesi

MADDE 19. — Anonim şirket şeklinde kurulan bankalarda Türk Ticaret Kanununda gösterilen idare uzuvlarından başka bu kanunda yazılı vazifeleri ifa etmek üzere İdare Meclisi tarafından, İdare Meclisi âzaları arasından seçilen iki âza ile umum müdür veya vekilinden mürekkep üç kişilik bir İdare Komitesi kurulur.

Bu kanunun meriyete girmesinden önce limitet ve hisseli komandit şirket şeklinde kurulmuş bankalarda İdare Komitesi, Türk Ticaret Kanunu ve esas mukavelenameleri hükümlerine göre umumi heyetleri veya şerikleri tarafından seçilecek iki âza ile şirketin müdüründen terekkübeder.

Yabancı bankaların, 12 nci madde mucibince belli edilecek, Türkiye'deki idare merkezlerinde İdare Meclisi ve İdare Komitesi salâhiyet ve mesuliyetini haiz olmak üzere bankanın merkez müdürünün de dâhil bulunduğu üç kişilik bir idare uzvu tesis olunur.

Her hangi bir içtimaa iştirak edemeyecek surette mazereti zuhur eden İdare Komitesi âzası yerine vazife görmek üzere iki yedek âza seçilir.

İdare Komitesi kararları

MADDE 20. — İdare Komitesinin ittifakla verdiği kararlar doğrudan doğruya, ekseriyetle verdiği kararlar İdare Meclisinin tasvibinden sonra infaz olunur.

İdare Komitesi karar defteri

MADDE 21. — İdare Komitesi kararları, aralarında açık bırakılmamak ve sair aralarında çıkıntı olmamak şartıyla, tarih ve numara sırasıyla Türk Ticaret Kanununun defterlere mütaallik hükmü mucibince tasdik edilmiş müteselsil sayfa numaralı bir deftere metnin sıhhatinden hiçbir veçhile şüpheyi davet etmivecek şekilde günü gününe kaydedilir ve her kararın altı komite âzaları tarafından imza olunur.

Aneak, is hacmi kesif olan bankalarda, Maliye Vekâletinin müsaadesi ile ve yıl başlarında ciltlettirilmek kaydıyla yukarda yazılı defter yerine yaprakları tasdikli ve müteselsil sıra numaralı kalamoza kullanılması caizdir.

İdare Komitesinin murakabe edilmesi

MADDE 22. — İdare Meclisi, İdare Komitesinin faaliyetini murakabe etmekle mükelleftir.

İdare Meclisi âzalarından her biri İdare Komitesinden, bu komitenin faaliyeti hakkında her türlü malûmatı istemeye ve lüzumlu göreceği her çeşit kontrolü yapmaya salâhiyetlidir.

Murakıpların vazifeleri

MADDE 23. — Murakıplar, banka idare meclisi reis ve âzaları, idare komitesi âzaları ile müdür ve memurlarının bu kanun hükümlerine ve bankanın esas mukavelenamesine aykırı hareketlerini gördükleri takdirde bunları vesikalara dayanarak şirket umumi heyetine hitaben tanzim edecekleri raporda zikretmeye mecburdurlar.

Murakıplar raporlarının birer suretini tanzim tarihinden itibaren bir hafta içinde Maliye Vekâletine göndermekle mükelleftirler.

IV - Mevduata ait hükümler*Mevduat kabulüne mezun olmıyanlar*

MADDE 24. — Bu kanuna veya hususi kanunlarına göre mevduat kabulüne mezun olanlardan başka hiçbir hakiki veya hükmi şahıs, aslen veya fer'an meslek edinerek mevduat kabul edilemez.

Hususi teşekküller

MADDE 25. — Resmî ve hususi idare, müessese ve şirketler ile meslekî teşekküller de yalnız kendi memur ve müstahdemlerine aid olmak üzere sıhhi ve içtimai yardım, ihtiyat ve tasarruf temini maksatları ile teşkil edilen sandıklarda kendi âzalarına munhasır olmak üzere mevduat kabul edebilirler.

Bu kabûl sandıklar statüleri dâhilinde faaliyette bulunmakla beraber nakit mevduatlarının 5 000 liradan fazlasını millî bankalara mevduat olarak yatırmaya yahut Devlet tahvili veya Amortisman ve Kredi Sandığı tahvili almaya mecburdurlar.

Mevduat nevileri

MADDE 26. — Bankalar hesaplarında resmî mevduatla ticari mevduatı, bankalar mevduatını ve tasarruf mevduatını yekdiğerinden ayırmaya ve bunları vâdeli ve vâdesiz olarak bir tasnife tâbi tutmaya mecburdurlar.

Bir sene ve daha fazla vâdeli mevduat, vâdeli mevduat addolunur.

1. Resmî mevduat : Genel ve katma bütçeli daire ve müesseselere, mahallî idarelere, kanunla kurulmuş mütedavil sermayeli teşekküllere, mahkemelere, icra ve iflâs dairelerine, tereke hâkimliklerine ve kanunla kurulmuş içtimai sigorta müesseselerine ait mevduat, resmî mevduat sayılır.

2. Ticari mevduat : Her nevi ortaklıklara, tüccarların ticarethanelerine ve firmalarına, cemiyet, kooperatif ve birliklerin ticari işletmelerine, İktisadi Devlet teşekkülü halindeki işletmelerle Devlet veya mahallî idarelerin vaz'ettikleri sermaye ile kurulmuş şirketlere ve bunlara bağlı teşebbüs ve müesseselere ait mevduat ticari mevduattır.

3. Bankalar mevduatı : Bankaların (İktisadi Devlet Teşekkülü halindeki bankalar dâhil) yekdiğerine yaptıkları mevduat bu gruba dâhildir.

4. Tasarruf mevduatı : Resmî ve ticari mevduatla bankalar mevduatı dışında kalan bilcümle mevduat tasarruf mevduatı ad ve itibarı olunur.

Tasarruf mevduatının imtiyazları

MADDE 27. — Tasarruf mevduatı sahipleri, mevduatlarının % 50 sine müsavi bir miktar için bu mevduatı kabul etmiş olan bankanın aktifinde mevcut bütün kıymetler üzerinde imtiyazlı alacaklıdırlar.

İflâs vukuunda tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmı tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine tediye olunur.

Tasarruf mevduatının âzami nispetleri

MADDE 28. — Bir bankanın kabul edebileceği tasarruf mevduatı yekûnu, tediye veya Türkiye'ye fiilen tahsis edilmiş sermayesiyle ihtiyat akçeleri mecmuunun :

1. 2 milyon liradan 5 milyon liraya kadar olan bankalarda 7 mislini,
2. 5 milyon liradan 10 milyon liraya kadar olan bankalarda 8 mislini,
3. 10 milyon liradan 25 milyon liraya kadar olan bankalarda 10 mislini,
4. 25 milyon liradan 50 milyon liraya kadar olan bankalarda 12 mislini,
5. 50 milyon liradan daha fazla olan bankalarda 15 mislini

Geçemez.

Ancak; % 50 karşılığı 33 ncü madde hükümleri dâhilinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Amortisman ve Kredi Sandığı adına açılmış bulunan karşılık hesabına yatırılmak şartıyla, bankalar yukardaki nispetler fevkinde mevduat kabul edebilirler. Bu nevi mevduat için ayrıca 33 ncü madde mucibince karşılık aranmaz.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ve İstanbul Emniyet Sandığı

MADDE 29. — Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ile İstanbul Emniyet Sandığının kabul edecekleri tasarruf mevduatı yekûnu bu iki müessesenin sermaye ve ihtiyat akçeleri mecmuuna göre hesabedilir ve her ikisi tasarruf mevduatı kabulü bakımından bir banka addolunur.

Mevduatın çekilmesi

MADDE 30. — Borçlar Kanununun rehinlere ve alacağın devir ve temlikine mütaallik hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve tahmil ettiği mükellefiyetler mahfuz kalmak şartıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını diledikleri anda bankalardan nakden geri almak hakları hiçbir suretle takyit ve tahdid edilemez.

Mevduat sahibi ile banka arasında vâde ve ihbar müddeti hakkında kararlaştırılan şartlar mahfuzdur.

Ancak, vâdeli ve ihbarlı mevduatın vâde ve ihbar müddetinden önce çekilme sine bankaların muvafakati halinde tâtbiik olunacak âzami faiz nispeti mevduatın yapıldığı tarihle çekiliş tarihleri arasındaki müddete göre hesaplanır. Daha önce mudie ödenmiş veya hesabına tahakkuk ettirilmiş fazla faizler mevduattan tenzil edilir.

Mevduatta zaman aşımı

MADDE 31. — Bankalar ve emanet veya cari hesap suretiyle para kabul edebilecek bilûmum müesseselerde mevcut nakdî ve aynı mevduat ile emanet ve cari hesap şeklindeki her türlü matlubat için (Cari hesap şeklinde olmyan muvakkat mahiyetteki hesaplar hariç) bu banka ve müesseselerin her sene başı hilâfına tahrirî talepleri olmadıkça, sahipleri namına hesap hülâsaları göndermeleri mecburidir.

Her türlü mevduat, emanet ve matlubattan son talep, muamele veya mudiin her hangi bir şekildeki yazılı talimatı tarihinden itibaren on sene geçtiği halde sahipleri tarafından aranılmamış olanları, bu müddetin hitamını takibeden takvim yılı başından itibaren 6 ay içinde banka ve müesseseler tarafından sahiplerinin isim ve hüviyetleri ve malûm olan adresleri ve haklarının faizleriyle beraber bağlı olduğu miktarlar gösterilmek suretiyle tanzim edilecek bir cetvel ile Maliye Vekâleti emrine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi olunur.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, kendisine tevdi olunan bu kabîl haklardan 25 liradan fazla olanlarını tevdi tarihinden itibaren 5 sene müddetle muhafaza etmek ve bu müddet içinde sahip veya vârisleri tahkike çalışmakla beraber her sene başında gazetelerle de sahip veya vârislerinin bankaya müracaatları lüzumunu ilân eder. Sahip veya vârisi çıkmıyan mevduat, emanet ve cari hesap matlubatları 5 senenin hitamında, 25 liraya kadar olan kıymetler bu müddeti beklemeksizin Devlete intikal eder.

Amortisman ve Kredi Sandığı hakkındaki 6115 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin Ç fıkrası hükmü mahfuzdur.

Tasarruf mevduatı sahiplerine munzam menfaatler

MADDE 32. — Bankalar munhasıran tasarruf mevduatı sahiplerine kur'a ile tevzi edilmek üzere tasarrufu teşvik ikramiyelerini tertibedebilirler.

Bankalarca bu madde hükmüne göre tevzi edilebilecek ikramiyelerin her yıl tatbik olunacak miktarı ve nispeti ile şekil, şart, mahiyet ve nevileri Bankalar Birliğinin mütalâası alınarak banka kredilerini tanzim komitesi tarafından tesbit edilir.

Şu kadar ki, kuraya esas olarak tâyin edilecek asgari mevduat miktarı, vâdeli olanlarda, vâdesiz mevduat için tespit edilmiş vâhidim yarısından fazla olamaz ve diğer şartlar vâdeli mevduat aleyhine değiştirilemez.

Mevduat kabulüne yeniden izin verilen bankalarda izin verildiği yılı takibeden iki takvim yılı sonuna kadar tertibedilecek tasarrufu teşvik ikramiyeleri bağığının âzami miktarını, bu bankaların ödenmiş sermaye ve ihtiyatlarını göz önünde tutarak banka kredilerini tanzim komitesi tâyin eder.

V - Umumi Disponibilite, kanuni karşılık ve ihtiyatlar*Umumi disponibilite ve kanuni karşılıklar*

MADDE 33. — Bankaların taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi disponibilitenin asgari nispeti, banka kredilerini tanzim komitesince tâyin olunur.

Bankalar, vukardaki fıkra mucibince, tesis edilecek umumi disponibiliteden başka Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Amortisman ve Kredi Sandığı adına açılmış bir hesapta munzam karşılık tesis etmekle mükelleftirler. Bu munzam karşılığın üç aylık hesap vaziyetlerinde umumi mevduattan bankalar mevduatının tenzilinden sonra kalacak bakiyeye nispeti, vâdeli mevduatta % 10 dan

aşağı ve % 20 den fazla, vâdesiz mevduatta % 20 den aşağı ve % 25 ten fazla olmamak üzere, memleketin umumi, iktisadi durumu göz önünde bulundurularak, zaman zaman banka kredilerini tanzim komitesi tarafından tesbit olunur.

Amortisman ve Kredi Sandığı, Merkez Bankası nezdindeki hesabına tevdi edilen bu munzam karşılıklara mukabil vâdesiz mevduata tekabül eden karşılıklar için % 3, vâdeli mevduata tekabül eden karşılıklar için % 4,5 faiz öder.

Üçer aylık hesap hulâsalarına göre mevduatın azalması veya karşılık nispetinin indirilmesi hallerini, alâkadar bankalar, Amortisman ve Kredi Sandığına bildirirler veya azalma veya indirmeye tekabül eden karşılığın serbest bırakılmasını taleb ederler. Amortisman ve Kredi Sandığı bu talepleri derhal yerine getirmekle mükelleftir.

Karşılık hesabına yatırılan paralar Hazinesin kefaleti altındadır.

Bankalar, üçer aylık hesap vaziyetlerine göre mevduatlarında vâkı artışa tekabül eden munzam karşılıkları, bu hesap vaziyetlerinin verilme müddeti içinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Amortisman ve Kredi Sandığı hesabına yatırmakla mükelleftirler.

Karşılık nispetlerinin artırılması halinde de bankalar, mezkûr hesaptaki munzam karşılıklarını kararın meriyete vaz'ı tarihinden itibaren üç ay içinde yeni nispetlerin icabettirdiği miktara çıkarırlar.

Kanuni karşılık hesapları

MADDE 34. — Bankalar, yukardaki maddede yazılı munzam karşılıkları ayrı bir hesapta gösterirler. Bunları mahiyet ve şekli ne olursa olsun, hiçbir muamelede kullanamazlar ve 33 nci maddede yazılı maksattan gayri bir husus için karşılık gösteremezler.

Muhtemel zararlar karşılığı

MADDE 35. — Türkiye'de faaliyette bulunan bilcümle bankalar Türk Ticaret Kanununun ve esas mukavele namelerinin mecburi kıldığı ihtiyatlardan başka senelik sâfi kârlarından % 5 ini «İleride vukuu muhtemel zararlar karşılığı» olarak ayırmaya mecburdurlar.

Bu mecburiyet, ayrılan karşılıkların yekûnu tediye edilmiş veya Türkiye'ye tahsis olunmuş sermayenin tamamına müsavi oluncaya kadar devam eder ve zarar tahakkuk ettiği zaman bu karşılıktan yapılacak mahsuplar tamamen ikmal edilinceye kadar yeni karşılık ayrılır.

İhtiyat akçelerinin kullanılması

MADDE 36. — Bankalar, senelik kârlarından Türk Ticaret Kanununun bu husustaki hükmü mucibince ayırmak mecburiyetinde buldukları kanuni ihtiyat akçeleri ile yukardaki madde mucibince tesis edecekleri muhtemel zarar karşılıklarının tamamını senelik bilâncolarının heyeti umumiyelerince kabul ve tasdikını mütaakıp bir ay içinde, mubayaa kıymetleri üzerinden, Devlet iç istikraz tahvillerine veya Amortisman ve Kredi Sandığı tahvillerine yatırırılar.

Vâkı zararların Türk Ticaret Kanununun bu husustaki hükmü veya bu kanunun 35 nci maddesi mucibince tesis edilmiş bulunan ihtiyatlardan karşılanması icabettiği hallerde, bankalar, zikri geçen tahvilleri piyasaya satmakta veya diledikleri şekilde elden çıkarmakta serbesttirler. Bankalar istedikleri takdirde sözü geçen tahviller, ihraç bedeline geçmiş günler faizinin ilâvesi ile elde edilecek kıymet üzerinden Amortisman ve Kredi Sandığı tarafından derhal satınalınır.

Yıllık bilânçolarına göre yeniden tahvil satın alınması gereken hallerde, bankalar, bilânçolarının tasdik tarihinden itibaren bir ay içinde Borsadan veya diledikleri yerlerden tahvil tedarik edebilecekleri gibi, Amortisman ve Kredi Sandığı da ihraç bedeline geçmiş günler faizinin ilâvesi ile elde edilecek kıymet üzerinden ihtiyaç miktarında Devlet İç İstikraz Talvili veya kendi tahvillerini satmaya mecburdur.

Sandığın tahvilât mevcudu vâkı talepleri karşılamaya kâfi gelmediği takdirde tahvil temin edinceye kadar alâkalı bankalar mevzu bahis ihtiyatlarını Amortisman ve Kredi Sandığı namına Merkez Bankasına tevdiat olarak yatırmaya mecburdurlar.

İşbu tevdiata en son çıkarılan ikramiyesiz Devlet tahvillerinin faizi tatbik edilir.

Tahvillerin kayıt ve muhafazası

MADDE 37. — Bankalar, 36 ncı madde gereğince satın aldıkları tahvilleri Türk Ticaret Kanununun bu husustaki hükmü mucibince tasdikli bir deftere kaydetme ve ve bu tahvilleri hususi bir kasada saklamaya ve her talep vukuunda bankalar murakıplarının kontrolüne hazır bulundurmaya mecburdurlar.

Defterin şekli ve kayıtların ne gibi malumatı ihtiva edeceği Maliye Vekâletince tâyin ve tesbit olunur.

Bu tahviller rehin edilemeyeceği gibi, mahiyet ve şekli ne olursa olsun hiçbir muamelede kullanılamaz.

Maliye Vekâletince lüzum görüldüğü takdirde, yapılacak tebligat tarihinden itibaren 15 gün içinde mevzu bahis tahvillerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına veya mümkün olmadığı takdirde T. C. Ziraat Bankasına tevdi mecburidir.

VI - Kredi muameleleri

Kredi hadleri

MADDE 38. — Bir banka, hakiki ve hükmi bir şahsa doğrudan doğruya veya bilvasıta nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve suretle kendi tediye edilmiş veya Türkiye'ye fiilen tahsis olunmuş sermayesi ile ihtiyat akçeleri yekûnunun % 10 undan fazla kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez veya tahvillerini satın alamaz.

Ancak, sanayi, maadin, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işlerinde kullanılmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanıldığı tevsik edilen kredilerde bu haddin % 25 e çıkarılması caizdir.

Tevsikin ne suretle yapılacağı, Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâası alındıktan sonra Maliye Vekâletince neşir ve ilân edilir.

Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâası alındıktan sonra Maliye Vekâletinin teklifi üzerine bu hadleri % 25 nispetinde artırmaya veya eksiltmeye İcra Vekilleri Heyeti yetkilidir.

Bu maddenin tatbikinde;

Hakiki şahısların,

İdare Meclisi reisi, âzası, umum müdürü, umum müdür muavini, müdürü buldukları veya sermayesinin % 10 undan fazlasına sahib oldukları (Ortaklık nispetinin tâyininde, ana, baba, karı, koca ve çocukların hisselerinin yekûnu bir tek şahsa ait hisse ad ve itibar olunur.) ortaklık ve müesseselere,

Menfaat rabitası ile bağı buldukları şahıs şirketlerine, kredi açılması gibi muameleler bilvasıta kredi verilmesi addedilir .

Aşağıdaki bentlerde gösterilen muameleler yukardaki takyitlere tâbi değildir.

1. Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâası alındıktan sonra İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân olunacak kayıt ve şartlar dâhilinde:

Bankaların en az % 25 sermayesine sahip buldukları sanayi, maadin, enerji, nafıa hizmetleri, nakliyat ve ihracat işleri ile müştakil teşekküllerine, munhasıran bu işlerinde kullanılmak üzere açtıkları krediler; (Ancak, bu muameleler her ne suretle olursa olsun üçüncü şahıslara kredi temini maksadına mâtuf olmazlar.)

2. Hususi kanunlarla vaz'edilen hükümlere göre yapılan muameleler;

3. Maliye Vekâleti ile yapılan muameleler;

4. Vâdesinin hulûlüne en az iki sene kalan Hazine bonoları; Hazine kefaletini haiz bonolar karşılığında yapılan muameleler;

5. Karşılığı nakit veya Devlet iç istikraz ve Amortisman ve Kredi Sandığı tahvilâtı olan teminat mektuplarına ait muameleler;

6. Bankaların kendi aralarındaki her nevi muameleler;

7. Maliye Vekâletince kabul edilecek ecnebi bankaların veya mümasılı itibar müesseselerinin Maliye Vekâletince kabul edilecek muayyen limitler dâhilindeki mukabil kefaleti ile verilen kefalet mektupları.

Bankaların iştiraklerine kredi

MADDE 39. — Bir bankanın kendi müessese veya iştiraklerinin heyeti umumiyesine veya bu müesseseler ve iştiraklerin kefaletleri ile diğer hakiki ve hükmi şahıslara açacağı bircümle kredilerin heyeti umumiyesinin yekûnu, bankanın tedive ve Türkiye'ye fiilen tahsis edilmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnunun % 20 sini teevvüz edemez.

38 nci madde hükmü mahfuzdur

Kredi faizleri

MADDE 40. — Bankalar, her ne suret ve şekilde olursa olsun kendilerine kredi açtıkları hakiki ve hükmi şahıslardan kanunen tesbit edilen had ve nispetler fevkinde faiz tahsil edemezler veya fiilen bu nispetler fevkinde faiz tahsiline müncer olan muamelelerde bulunarak menfaat temin edemezler.

Bir bankanın :

1. İştirakleri ile sermayesinin tamamı bankaya ait teşebbüs ve ortaklıklarının;

2. Banka idare meclisi reis ve âzaları ile umum müdürlerinin,

3. Banka ortaklarının;

4. İdare meclisi reis ve âzaları ile umum müdürlerinin ve banka sermayesinin % 10 undan fazlasına sahip ortakların fiilen idare ve kontrolleri altında bulunan teşebbüs ve ortaklıkların;

Tavassutu veya garantisini ile açılan kredilerde bu teşebbüs ve ortaklıklara ve şahıslara garanti komisyonu veya ücreti, iştirak geliri gibi adlarla veya her ne nam ile olursa olsun ödenen paraların heyeti mecmuası faiz nispet ve hadlerini tesbit eden kanunların tatbikatı bakımından, bankaca tahsil edilmiş faiz, komisyon ve ücret ad ve itibar edilir.

Banka mensuplarına kredi

MADDE 41. -- Bir bankanın idare meclisi reis ve âzalarının ve murakıplarının, banka umum müdürü ve umum müdür muavinlerinin, banka adına kredi açmaya salâhiyetli müdürlerinin, memurlarının ve müstahdemlerinin doğrudan doğruya veya muvazaa yolu ile ve her ne şekilde olursa olsun bankadan kredi almaları, bankaya lehlerine olarak kefalet veya teminat verdirmeleri yahut menfaat rabıtası ile bağılı oldukları eşhas ve müesseseler lehine kredi, kefalet veya teminat verilmesini temin ettirmeleri ve bankaların da bu nevi muameleleri yapmaları memnudur.

Sonradan, lehine kredi açılması memnu hale gelen şahısların her türlü kredileri altı ay içinde tasfiye olunur.

Bu maddenin tatbikinde; kanun veya statü mucibince bir hükmi şahsın idare ve murakabesinde bulunan veya sermayesinin % 10 undan fazlasına sahibolan hakiki şahıs (Ortaklık nispetinin tâyininde ana, baba, karı, koca ve çocukların hisselelerinin yekûnu bir tek şahsa ait hisse ad ve itibar olunur) hükmi şahsa menfaat rabıtası ile bağılı sayılır.

Ancak, bankalar kendi mensuplarına teminat mukabilinde üç maaşa kadar kredi açabilirler.

İdare Meclisi âzalarının akı abalarına kredi

MADDE 42. — Bir bankanın İdare Meclisi ve İdare Komitesi reis ve âzaları Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 nci maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı derecelerde karabeti bulunan kimselere taallük eden kredi, teminat ve kefalet taleplerinin müzakeresine iştirak edemezler ve bu işler hakkında rey veremezler.

Bankaların kendilerine ait müesseseler

MADDE 43. — Bir bankanın kendi tesis ettiği veya sermayesine iştirak ettiği bir müessese veya ortaklığın idare meclisinde bulunan kimselerin aynı zamanda bu bankanın idare meclisinde bulunması, mezkûr müessese ve ortaklığın banka ile muamele yapmasına mâni değildir.

Kredi açma salâhiyetleri

MADDE 44. — Hakiki veya hükmi bir şahsa verilecek nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve suretteki kredilerden;

1. Yekûnu tediye edilmiş veya Türkiye'ye fiilen tahsis olunmuş sermaye ve ihtiyat akçelerinin % 10 unu geçmemek üzere 150 bin liraya kadar olanları, Banka Esas Mukavelenamesinin ve Dahilî Nizamnamesinin koyduğu kayıt ve şartlara göre banka umum müdürlüğünce veya kendilerine verilen salâhiyet dâhilinde şube müdürlüklerince,

2. Keza yekûnu tediye edilmiş veya Türkiye'ye fiilen tahsis olunmuş sermaye ve ihtiyat akçelerinin % 10 unu geçmemek üzere 150 bin liradan fazla ve 750 bin liradan az olan krediler, umum müdürlüğün yazılı teklifi ve İdare Komitesinin kararı ile,

3. 750 bin lirayı aşan krediler umum müdürlüğün tahrirî teklifi üzerine munhasıran İdare Meclisinin kararı ile,

Açılabilir.

Açık krediler

MADDE 45. — 44 ncü maddede sermaye ve ihtiyatlar bakımından vaz'edilen hadleri geçmemek ve banka Esas Mukavelesinin ve Dahilî Nizamnamesinin koyduğu şartlara tâbi olmak üzere küşadedilecek açık (Yani şahsi taahhüde istinadeden tek imzalı) kredilerden;

1. 25 bin liraya kadar olanları umumî müdürlükçe re'sen,
 2. 25 bin liradan fazla ve 50 bin liradan az olanları İdare Komitesi kararı ile,
 3. 50 bin liradan fazla olanları İdare Meclisi kararı ile,
- Açılır.

Müstakrizden hesap vaziyeti istenmesi

MADDE 46. — Bankalar, Devlet ve Devlet müesseseleri ile olan veya 3 500 lırayı geçmeyen muameleler ile tevdiat mukabili ikrazlar ve borsada kote eshan ve tahvilât, Hazine bonoları ve Hazine kefaletini haiz bonolar veya altın terhini mukabilinde açılacak krediler ve Ziraat Bankasıyla munhasıran çiftçilere verilecek zirai krediler haric olmak üzere, açacakları krediler ve verecekleri kefalet veya teminatlar için, talep sahiplerinden Bankalar Birliği tarafından tesbit edilecek nümunesine uygun şekilde en son hesap vaziyetlerini gösteren yetkili heyet ve mümessillerinin imzalarını taşıyan bir hesap vaziyeti almaya mecburdurlar. Bu hesap vaziyetlerinin kredilerin devamı müddetince her hesap yılı sonu itibariyle de alınmasına devam edilir.

Hususi kanunları gereğince gayrimenkul ipoteği mukabilinde kredi açmaya salâhiyetli bulunan bankaların ve Emniyet Sandığının ticari kredi haricindeki ikraz muamelelerinde hesap vaziyeti aranmaz.

Banka Kredilerini Tanzim Komitesi

MADDE 47. — Bu kanunla verilen işleri yapmakla ve memleketteki iktisadi faaliyetlerin icaplarına göre banka plâsmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihazına ve umumî kredi hacmi ile umumî kredi hacmi içinde muhtelif kredi nevelerinin sektörler ve mevzular itibariyle tevezzüü tarzını ayarlamaya mâtuf kararlar almak ve bu kanunun tatbikatı ile veya alelittlak bankacılık ve kredi mevzuları ile ilgili hususlarda Hükümetçe tevdi edilecek mevzularda istişari mütalâalar vermekle vazifeli «Banka Kredilerini Tanzim Komitesi» kurulur.

Bu komite; Maliye Vekili, Ticaret Vekili, Çalışma Vekili, Hazine Umum Müdürü, İç Ticaret Umum Müdürü, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Umum Müdürü, Amortisman ve Kredi Sandığı Umum Müdürü, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Umumi Kâtibi, ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu 5 milyon liradan fazla bankaların umum müdürlerinin kendi aralarından iki sene için seçecekleri dört umum müdür ile ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu 5 milyon liradan az banka umum müdürlerinin kendi aralarından iki sene için seçeceği bir umum müdürden ve Bankalar Birliği mümessilinden teşekkül eder.

Komiteye Maliye Vekili, bulunmadığı zamanlarda Ticaret Vekili riyaset eder. Komitenin kararları, İcra Vekilleri Heyetinin tasdiki ile tekemmül eder.

Komite resmî daire ve teşekküllerle bankalardan ve risk santrali teşkilâtından lüzum göreceği malûmatı almaya ve risk santralizasyonu mevzuunda tedbirler ittihazına yetkilidir.

Komite bürosunda çalışacak kimselere verilecek ücret İcra Vekilleri Heyeti kararı ile tesbit olunur. Bu ücretlerle büronun diğer masrafları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı karşılanır.

VII - İşletme ve iştirakler

Bankaların iştirakleri

Madde 48. — Bankaların iştiraklerine veya doğrudan doğruya kuracakları müessesese ve ortaklıklarına tahsis edecekleri sermayelerin umumi yekûnu ödenmiş veya Türkiye'ye fiilen tahsis olunmuş sermayeleri ile ihtiyatları yekûnunun % 10 unu tecavüz edemez.

Ancak, memleketin iktisadi kalkınması için lüzumlu ve munhasıran sanayi, maden, enerji, nafıa, nakliyat ve ihracat işleri ile müştakil veya munhasıran bu sahalara kredi açmak üzere kurulmuş iştirakleri ve teşebbüsleri bu hükümden müstesnadır.

Yatırım bankalarına ait hükümler hususi kanunla tanzim edilir.

Bankaların doğrudan doğruya veya bilvasıta sermayelerinin % 20 sine sahip buldukları iştirakleri; ana banka hisse senetlerini satınalamazlar, rehin olarak kabul edemezler ve mukabilinde avans veremezler.

Emtia ticareti yapma memnuiyeti

Madde 49. — 48 nci madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bankalar ticaret maksadı ile emtia alım ve satımı ile meşgul olamazlar. Meskûk ve külçe halinde altın alım satımı bu hüküm dışında kalır.

Bankalar, alacaklarından dolayı temellük mecburiyetinde kaldıkları ticari emtiayı temellük tarihinden itibaren 9 ay zarfında elden çıkarırlar. Elden çıkarmamanın imkânsız veya banka için büyük bir zararı mucibolacağı hallerde veya diğer muhik sebepler tahtında Maliye Vekâleti, Ticaret Vekâletinin mütalâasını da almak suretiyle bu müddeti uzatabilir.

Gayrimenkul üzerine muamele

MADDE 50. — Bankalar, ticaret maksadı ile gayrimenkul alım ve satımı ile meşgul olamazlar veya gayrimenkul ipoteği mukabilinde kredi açamazlar.

Ancak, uzun vâdeye müncer olmamak şartıyla banka kredilerini tanzim komitesinin tâyin edeceği hâd içinde açılacak kısa vâdeli ticari krediler mukabilinde veya kredinin kullanılması tarihinden itibaren en erken 4 ay sonra tahsilinde tehlike bulunması veya bu müddet içinde hâdis olacak fevkalâde sebeplerin bulunması halinde bankaların munzam teminat olarak gayrimenkul teminatı kabul etmeleri caiz olduğu gibi, ziraat, sanayi, maaden, enerji, nafıa, nakliye ve ihracat işlerine mâtuf kredilerle Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun veya hususi şartnamelerinin hükümlerine göre resmî daire ve müesseselere, İktisadi Devlet Teşekküllerine, banka ve şirketlere hitaben ihaleye vaz'ettikleri çeşitli işler için ve Devlet Şûrasına, mahkemelere ve vergi ve icra dairelerine hitaben bunlar tarafından talebedilen mevzular için verilecek teminat mektupları karşılığı olarak gayrimenkul ipoteği alabilirler.

Bankaların gayrimenkul ipoteği karşılığında her ne suretle olursa olsun müşterilerine kredi temini maksadı ile başka bankalara hitaben teminat mektubu vermeleri memnudur.

Bankalar, Banka Kredilerini Tanzim Komitesince ittihaz edilen kararlara uygun olarak bankacılık muamelelerini tedvir etmek üzere muhtaç buldukları miktar ve vüsatın fevkünde her hangi bir suretle gayrimenkul iktisabedemeyecekleri gibi gayrimenkul inşaat ve ticareti ile müştakil iştirakler kuramazlar ve bu maksatla kurulmuş teşekküllere iştirak edemezler ve kredi açamazlar.

Bankaların iştirakleri ile iştiraklerinin şerik olduğu müesseseler iştigal mevzularının icabettirdiği iş yeri, fabrika, imalâthane ve müstemilâtı ile emsali gayrimenkuller haricinde Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin müsaadesi olmaksızın gayrimenkul iktisabedemezler.

Bankalar alacaklarından dolayı temellük mecburiyetinde kaldıkları gayrimenkulleri, temellük tarihinden itibaren üç sene içinde elden çıkarmaya mecburdurlar. Bu müddet içinde elden çıkarılması imkânsız veya banka için büyük zararı mucibolacağı hallerde müddet Maliye Vekâleti tarafından uzatılabilir.

Hususî kanunlara göre gayrimenkul üzerine ikrazat yapmalarına izin verilen bankalarla Emniyet Sandığı ve bu kanuna tâbî bankaların yabancı memleketlerdeki şubeleri bu maddenin birinci fıkrası hükümlerinden müstesnadır.

VIII Hesap hulâsaları, bilânço ve muhafaza edilecek vesaik

Hesap hulâsaları ve bilânçolar

MADDE 51. — Bankalar, üç aylık hesap hulâsalarını ve senelik bilânçoları ile kâr ve zarar hesaplarını, Ticaret Vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Bankalar Birliğinin mütalâaları alındıktan sonra Maliye Vekâletince tesbit edilecek formüle mutabık olarak tanzim ederler .

Bankalar iştiraklerine açmış oldukları krediler ile iştiraklerine yatırdıkları sermayenin 39 ve 48 nci maddelere göre tasnif edilmiş durumunu üç aylık hesap hulâsaları ile senelik bilânçolarında diğer muamelelerinden ayrı olarak gösterme ve mecburdurlar .

Üç aylık hesap hulâsaları mevcut ise umumi heyetçe tâyin edilen murakıplar tarafından tasdikli olarak taallûk ettikleri üç aylık devrenin hitamından itibaren en geç iki ay içinde ve senelik bilânçolarla kâr ve zarar hesapları da idare meclis ve murakıpları raporları ile birlikte umumi heyetlerinin toplantı tarihinden itibaren bir ay içinde, bankalar tarafından Maliye ve Ticaret Vekâletleriyle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına verilir ve bilânçolar aynı müddet zarfında biri Resmî Gazetede olmak üzere en az iki gazete ile neşir ve ilân olunur.

Ayrıca, bankalar, vaziyet cetvellerine nazaran bir ay evvelki ay sonu itibarıyla başlıca kredi ve mevduat nevilerini ve umumi yekûnlarını gösterir birer cetveli aynı vechile mütaakıp ayın sonuna kadar tevdi etmeye mecburdurlar .

Yabancı bankalara ait cetvel ve bilânçolar

MADDE 52. — Yabancı memleketlerde teşekkül edip de Türkiye'de şube açmış olan bankaların bilânço ve hesap vaziyetleri, Ticaret Vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının ve Bankalar Birliğinin mütalâaları alındıktan sonra Maliye Vekâletince tesbit olunacak formüle uygun olarak tanzim edilir ve Türkiye'ye fiilen tahsis edilmiş sermayeleri ile Türkiye'deki muamelelerini gösterir.

Bu bankalar Türkiye'ye ait senelik bilânçoları ile kâr ve zarar hesaplarını müesseselerinin son bilânçosu ile birlikte yukardaki madde hükümlerine tevfikân

Maliye ve Ticaret Vekâletleri ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi ve neşir ve ilân ederler.

Bu bankaların üç aylık hesap hulâsaları ve senelik bilânçoları ve kâr ve zarar hesapları merkez ittihaz ettikleri şubeleri tarafından tanzim ve İdare Komitesi âzaları ve salâhiyetli muhasebecileri tarafından imza olunur .

Para vahidi

MADDE 53. — Bankalar hesaplarını ve bilânçolarını Türk parası üzerinden tanzim ederler.

Bilânçonun tanzim şartı

MADDE 54. — Bankalar, şubeleri ile ve dâhil ve hariçteki muhabirleri ile hesap mutabakatı elde etmeden senelik bilânçolarını kapatamazlar.

Mektup ve vesikaların muhafazası

MADDE 55. — Bankalar, aldıkları mektuplarla faaliyetleri ile ilgili vesikaların asıllarını veya mümkün olmadığı ahvalde sıhhatlerinden şüpheyi davet etmeyecek birer suretlerini usulleri dairesinde muntazam bir şekilde muhafaza etmeye ve yazdıkları mektupların makine ile alınmış birer suretlerini tarih ve numara sırası ile tertibederek, yıl sonunda ciltlettirip saklamaya mecburdurlar.

Yabancı memleketlerdeki şubeler

MADDE 56. — Türkiye’de teşekkül edip yabancı memleketlerde şube açmış olan bankalar, yabancı memleketlerdeki şubelerine tahsis ettikleri sermaye ile bu şubelerin muamelât ve hesaplarını gösterir bir cetveli Maliye ve Ticaret Vekâletleri ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına senelik bilânçoları ile birlikte tevdi ederler.

IX - Müteferrik hükümler ve murakabe

Bankalar Birliği

MADDE 57. — Bu kanunun meriyete vaz’ı tarihinden itibaren en geç 6 ay içinde bankacılık meslekinin inkişafı, bankalar arasında tesanüt temini ve haksız rekabeti bertaraf edecek tedbirleri ittihaz ve tatbik etmek maksadiyle hükmi şahsiyeti haiz «Bankalar Birliği» kurulur. Birliğin ana nizamnamesi Ticaret Vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının mütalâaları alındıktan sonra Maliye Vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile meriyete vaz’edilir.

Türkiye’de faaliyette bulunan bütün bankalar, Bankalar Birliğine âza olmakla mükelleftirler.

Bankalar, bu mükellefiyeti kuruluşları tarihinden itibaren 3 ay içinde yerine getirirler.

Bankalar, Birlik nizamnamesi hükümlerine riayete ve Birliğin salâhiyetli organlarının alacağı kararları tatbika mecburdurlar.

Masrafların tesbit ve taksimi

MADDE 58. — Bankalar Birliğinin masrafları, her takvim yılı başında âza bankalar arasında, ana nizamname mucibince tesbit olunacak rey adetlerine göre

mütenasiben taksim edilir. Bankalar, kendilerine isabet eden masraf hisselerini her sene Şubat ayı sonuna kadar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak hususi bir hesaba yatırmakla mükelleftirler.

Sermaye ve mevduatın yabancı memlekette kullanılması

MADDE 59. — Türkiye’de teşkil edilmiş ve edilecek olan bankalar, Maliye Vekâletinin tesbit ve müsaade edeceği nispeti geçmemek şartıyla, sermayelerinin bir kısmını yabancı memleketlerde kullanabilirler. Bu müsaade, her muamele için ayrı ayrı veya icabına göre her banka için, muayyen haddlere kadar umumi bir şekilde verilebilir.

Yabancı memleketlerde teşekkül edip Türkiye’de şube açmış olan bankalar, Türkiye’deki şubelerine tahsis ettikleri sermayeyi ve bütün bankalar kabul ettikleri mevduatı, Maliye Vekâletinin müsaadesini almadan yabancı memleketlerde plâsman ve tevdiat suretiyle istimal edemeyecekleri gibi, Türk Borsalarında kote olmıyan yabancı esham ve tahvilâtın iktisabında ve bunlara mütaallik kredi küşadında da kullanamazlar.

Türkiye’de teşkil edilmiş bankaların yabancı memleketlerdeki şubelerine tahsis edecekleri sermaye, bu kanunun ikinci maddesinde zikredilen sermayelerinden tenzil ve bakıyesi kanunun tatbikatında Türkiye’de ödenmiş sermaye ad ve muhtelif maddelerdeki nispetlere esas ittihaz olunur.

Bankaların murakebesinde Hükümetin salâhiyeti

MADDE 60. — Bankalar yeminli murakıplarınca yapılan tetkikat neticesinde bankanın malî bünyesinin taahhütlerini karşılamıyacak derecede zaafa uğramış bulunduğu veya bu vaziyetin tahakkuk etmek üzere olduğunun tesbiti halinde; Maliye Vekâletinin teklifi üzerine Hükümet, Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin de mütalâasını aldıktan sonra, muvakkat bir idare meclisi teşkil ve gerekli bilcümle tedbirleri ittihaz etmek üzere Maliye Vekiline salâhiyet verebilir.

Bankalar yeminli murakıpları

MADDE 61. — Bankalar Kanunu ile diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin tatbikatı, Maliye Vekâletine bağlı bankalar yeminli murakıp ve muavinleri tarafından murakabe edilir. Bankalar yeminli murakıpları ile murakıp muavinlerine Ankara’da Asliye Ticaret Mahkemesi huzurunda yemin ettirilir. Murakıp ve murakıp muavinleri yemin etmedikçe re’sen murakabe vazifesi göremezler.

Yeminli murakıp muavinleri mevzuları ile ilgili kollarda yüksek tahsil yapmış namzetler arasından imtihanla seçilerek memuriyete alınırlar. En az üç sene yeminli murakıp muavinliği yaptıktan sonra ehliyet imtihanında muvaffak olanlar müşterek kararlar yeminli murakıp tâyin edilirler. Dışarıdan yeminli murakıp tâyin olunamaz. Maliye müfettiş ve muavinleri ile maliye hesap uzman ve muavinlerinin, diledikleri takdirde, dereceleri ile bankalar yeminli murakıplıklarına veya muavinliklerine tâyinleri caizdir.

Bankalar yeminli murakıpları ve murakıp muavinleri bankalar ile bankaların teşebbüs ve iştiraklerinden birinci fıkrada yazılı kanunlar hükümleri ile alâkalı görecekları bütün malûmatı istemeye ve bunların bilcümle evrak, kayıt ve defterlerini tetkik etmeye salâhiyetli olup, bankalarla alâkalı iştirak, teşebbüs ve ortaklıklar da istenen malûmatı vermek ve evrak, kuyudat ve defterleri tetkika hazır tutmakla mükelleftirler.

Devlet daire ve teşekkülleri, banka kredilerini tanzim komitesi, bankalar birliği ve benzeri teşekküller ile risk santrali teşkilâtı istenecek her türlü malûmatı, mahrem dahi olsa, bankalar yeminli murakıplerine verirler.

Yeminli murakıpların mesai tarzı bir talimatname ile tanzim edilir.

Hususi murakıp tâyini

MADDE 62. — Maliye Vekâleti :

1. Mevduat kabul yetkisi daimî veya muvakkat olarak ref olunan,
 2. 60 nci maddede derpiş edilen Hükümet salâhiyeti, haklarında fiilen kullanılan,
 3. Kanununun 66, 67 ve 71 nci maddeleri mucibince daimî veya muvakkat olarak faaliyetten meni talebi ile mahkemeye verilen,
 4. Mahkeme kararı ile daimî veya muvakkat olarak faaliyetten men'ine hükmedilen,
 5. Heyeti Umumiye kararı ile veya sair sebeplerle tasfiyesine karar verilen,
- Bankalar nezdine bir veya mütaaddit hususi murakıp tâvin edebilir. Hususi murakıpler, nezdlerine tâvin edildikleri bankaların bilecümle muamelât ve kaynaklarını kontrol etmek, tevdiat sahiplerinin hukukunu korumak üzere alınması icabeden tedbirleri derhal banka idare meclisine, tasfiye memurlarına tavsiye ve Maliye Vekâletine arz etmek, vazifeleri ile mükelleftirler.

Devir veya birleşme

MADDE 63. — Türkiye'de faaliyette bulunan bankalardan her hangi biri, yerli veya yabancı bir banka ile birleşmek veyahut mudileri ile alacaklılarına karşı mevcut vecibeleri de dâhil olmak üzere düyunatını Türkiye'de faaliyette bulunan bir veya mütaaddit yerli veya yabancı bankaya devretmek istediği takdirde keyfiyeti yazı ile derhal Maliye Vekâletine bildirmeye mecburdur.

Maliye Vekâleti, Ticaret Vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının da mütalâasını aldıktan sonra birleşme veya devir talebini kabule şayan gördüğü takdirde, keyfiyeti bankanın hissedarı, mudisi, alacaklı ve borçlularına 15 gün müddetle biri Resmî Gazete olmak üzere en az iki gazete ile ilân eder.

İlân tarihinden itibaren üç ay içinde bir itiraz vâkı olmadığı veya vâkı itirazlar muhik görülmediği ve birleşme veya devir alâkalıların menfaatlerine münafi bulunmadığı takdirde; birleşme veya devir muamelelerinin icrasına Maliye Vekâletince müsaade olunur.

Tasfiye veya faaliyetin tatili

MADDE 64. — Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar muamelelerini tatil veya tasfiye etmek istedikleri takdirde, keyfiyeti gazetelerle ilân ve mevduat sahipleri ile alacaklılarına veya bu durumda sayılabilecek şahıslara ve müesseselere tebliğ ederek ellerinde bulunan bilûnum aynı ve nakdî her türlü mevduat ile emanet ve cari hesap matluplarını ve borçlarını, vâdeli olsalar bile, vadelerini beklemeksizin iki ay zarfında iadeye ve bu müddet zarfında sahibi müracaat etmiyen aynî ve nakdî her türlü mevduat ve matlubatı Maliye Vekâleti emrine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi mecburdurlar. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, bu suretle tevdi olunan kıymetleri 10 sene müddetle her yıl başında usulüne göre ilân etmek suretiyle muhafaza eder. Bu müddetin hitamında 31 nci maddedeki esaslar dâhilinde muamele yapılır.

Tasfiye memurlarının vazifeleri

MADDE 65. — İflâsına hükmedilen bankalar ile tasfiyesine karar verilen veya mahkemece kapatılmasına hükmedilen bankaların muamelâtını tasfiye etmek üzere İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikân teşkil edilen İflâs İdaresi veya tâyin olunan tasfiye memurları, tasfiye safahatı hakkında Maliye Vekâletine her ay sonunda rapor vermekle mükelleftirler.

Maliye Vekâleti, bankalar yeminli murakıpları vasıtasıyla iflâs idaresinin ve tasfiye memurlarının bu kanunun tatbikatı ile ilgili muamelâtını tetkik ettirmek salâhiyetini haizdir.

X - Cezai hükümler

MADDE 66. — Bu kanunun 7 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile 8 nci maddesinin birinci fıkrası mucibince mezuniyet istihsal etmeden veya 13 ncü maddede yazılı müsaadeyi almadan bankacılık muameleleri ile iştigale veya mevduat kabulüne başlayan veya 24 ncü madde hükmüne aykırı olarak mevduat kabul eden hükmi şahısların işlerini fiilen idare eden vazifeli ve alâkalı idare meclisi reis ve âzaları veya umum müdür, umum müdür muavinleri veya müdürleri 5 000 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilmekle beraber 6 aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

24 ncü madde hükmüne aykırı hareket eden hakiki şahıslar da bu madde hükmüne tâbidirler.

Ayrıca, Maliye Vekâletinin talebi üzerine bu müessese ve teşekküllerin muvakkat veya daimî olarak faaliyetten men'ine mahkemece karar verilebilir .

MADDE 67. — Maliye Vekâletinden müsaade istihsal ettikten sonra bu kanunun 6 ncı maddesi ile 8 nci maddesinin son fıkralarında yazılı hususlardan herhangi birine aykırı durumları tesbit edilen bankalar, Maliye Vekâletince kendilerine yapılacak tebligat tarihinden itibaren 6 ay içinde bu durumlarını ıslah etmedikleri takdirde, bankaların veya şubelerinin muvakkat veya daimî olarak faaliyetten menine mahkemece karar verilebilir.

MADDE 68. — Kanunun 10, 14, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 30, 31, 34, 37, 41, 42, 44, 45, 46, 51, 52, 54, 55, 56, 59, 61 ve 65 nci maddeleri ile 15 nci maddesinin son fıkrasında yazılı mükellefiyet ve mecburiyetleri yerine getirmiyen veya bu mükellefiyet ve mecburiyetlere riayet etmiyen veya bankalar yeminli murakıpları ile 62 ncü maddede yazılı hususi murakıpların vazifelerini ifalarına mümanaat eden bankaların, vazife ve alâkalarına göre, İdare Meclisi Reisi veya âzaları veya murakıplar veya umum müdür veya umum müdür muavinleri veya idareci veya memurları veya tasfiye memurları 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 69. — Kanunun 28, 33, 35 ve 36 ncı maddelerinde yazılı hükümlere ve hadlere riayet etmiyen bankalar, Maliye Vekâletince kendilerine yapılacak tebligatta bir aydan az olmamak üzere bildirilecek müddetler içinde bu durumlarını ıslah etmedikleri takdirde, bankaların, vazife ve alâkalarına göre, İdare Meclisi Reisi veya âzaları veya umum müdür veya umum müdür muavinleri veya memurları 10 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 70. — Kanunun 32, 38, 39, 40, 47, 48, 49, 50, 63 ve 64 ncü maddelerinde yazılı hükümlere riayet etmiyen bankaların ve 50 ncü maddenin 3 ncü fıkrası hükmüne aykırı hareket eden iştirakleri ve iştiraklerinin şerik olduğu müesseselerin iş-

lerini fiilen idare eden vazifeli ve alâkalı İdare Meclisi Reis ve âzaları ile umum müdür, umum müdür muavinleri ve müdürleri 5 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte 6 aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Şu kadar ki; yukarda yazılı maddelerin hükümlerine muhalefet bankaya veya iştirak müesseselerine veya alâkalı şahıslara menfaat teminini hedef tuttuğu veya bu nevi hareketler neticesinde fiilen böyle bir menfaat temin edilmiş olduğu takdirde, ağır para cezası 10 000 liradan az olmamak üzere bu menfaatlerin 5 misli olarak hükmedilir.

Bankaların, kanununun 49 ve 50 nci maddeleri hükümlerine muhalif olarak iktisabettikleri menkul ve gayrimenkul malların mahkûmiyet hükmü ile birlikte satılarak tasfiyelerine karar verilir.

Satış ve tasfiye İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikân adliye icra memurları tarafından yapılır. Satış bedelinden satış ve tasfiye masrafları tenzil edilerek artanı bankaya verilir.

Yukardaki fıkra gereğince satış bedelinden tenzil olunacak masraflar evvel-emirde Maliye Vekâleti bütçesinin mahkeme harcları tertibinden avans suretiyle ödenir.

MADDE 71. — 68, 69 ve 70 nci maddelerde yazılı cezayı müstelzim fiil ve hareketler, alâkalı bankanın emin bir şekilde çalışmasını haleldar edecek mahiyette bulunduğu takdirde, mezkûr maddelerde yazılı cezalara ilâveten, Maliye Vekâletinin talebi üzerine bu gibi bankaların daimî ve muvakkat olarak faaliyetten men'ine mahkemece karar verilir.

MADDE 72. — 57 ve 58 nci maddelerde yazılı mükellefiyetlere riayet etmiyen bankalara tatbik olunacak para cezaları Bankalar Birliği Umumi Heyetince tesbit ve karara bağlanır. Ancak bu para cezaları on bin lirayı geçemez.

Para cezaları Birliğin yazacağı müzekkere üzerine Adliye İcra Dairesince tahsil ve Birliğe gelir kaydolunur.

Salâhiyetli icra dairesi, Birliğin merkezinin bulunduğu mahal icra dairesidir.

Birliğin yazacağı bu müzekkereler İcra ve İflâs Kanununun muaddel 68 nci maddesinde gösterilen vesikalardan maduttur.

Hakikate aykırı vesak tanzimi

MADDE 73. — Maliye ve Ticaret Vekâletleri ile T. C. Merkez Bankasına verilen hesap hulâsalarında, veya neşir ve ilân olunan bilânçolarda yapılan sahte beyanlardan dolayı bu vesikaları imza edenler 6 aydan 5 seneye kadar hapis ve 10 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Sırların ifşası

MADDE 74. — Sifat ve vazifeleri dolayısıyla vâkıf oldukları, bankaya veya bankanın müşterilerine ait sırları salâhiyetli mercilerden gayrisine ifşa eden banka mensupları ile sair vazifeliler, bir aydan bir seneye kadar hapis cezası ve 500 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Yukardaki fıkroda yazılı kimseler bu sırları kendileri veya başkaları için menfaat temini maksadiyle ifşa ederlerse 6 aydan 2 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılmakla beraber, ayrıca, daimî veya muvakkat olarak bankalarda istihdamdan menedilmelerine veya memuriyetten mahrumiyetlerine de hükümlenir.

Bu madde hükmü banka mensupları ile sair vazifelilerin işlerinden ayrılmaları halinde de ayrıldıkları tarihten itibaren üç sene müddetle tatbik olunur.

Bankalar yeminli murakıplarının mesuliyetleri

MADDE 75. — Vazifeleri dolayısıyla vâkıf oldukları sırları salâhiyetli mercilerden gayrisine ifşa eden bankalar yeminli murakıpları ve muavinleri 6 aydan 2 seneye kadar hapis cezasına ve 2 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Yukardaki fıkrada yazılı kimseler bu sırları kendileri veya başkaları için menfaat temini maksadiyle ifşa ederlerse, 1 seneden 3 seneye kadar hapis cezasına ve 5 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilmekle beraber, ayrıca daimî veya muvakkat olarak memuriyetten mahrumiyetlerine ve bankalarda istihdamdan menedilmelerine de hükmolunur.

Bu madde hükmü yukarda yazılı kimselerin vazifelerinden ayrılmaları halinde de de ayrıldıkları tarihten itibaren üç sene müddetle tatbik olunur.

Asılsız neşriyat ve haber yayma

MADDE 76. — Bir bankanın itibarını kırabilecek veya şöhretine veya servetine zarar verebilecek bir hususu isnadeden veya bu yolda asılsız haber yaymalar üç aydan iki seneye kadar hapis, 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Bu fiilin, Basın Kanununda yazılı neşir vasıtalarından biri ile veya radyo ile işlenmesi veya nakledilmesi halinde 6 aydan 3 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Umumi hükümlerin mahfuziyeti

MADDE 77. — Bankaların veya mesul şahıslarının bu kanunda suç teşkil eden hareket ve fiilleri başka kanunlara göre de cezayı müstelzim bulunduğu ahvalde haklarında en ağır cezayı ihtiva eden kanun maddesi tatbik olunur.

İflâsın mesulleri

MADDE 78. — Bir bankanın iflâsı halinde o bankanın idare meclisi, idare komitesi reisi ve âzaları ile umum müdür, muavinleri, müdür ve imzaları bankayı ilzam eden memurlarının bu kanuna aykırı hareketleri iflâsa sebeb olmuş ise Maliye Vekâletinin talebi üzerine gerekirse bunların şahsan iflâslarına mahkemece karar verilebilir ve haklarında İera ve İflâs Kanununun 5, 6 ve 7 nci babları hükümleri tatbik olunur.

Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin mahfuziyeti

MADDE 79. — Türk Ticaret Kanununun mesuliyeti mutazammın hükümleri mahfuzdur.

Vazifeli merci

MADDE 80. — Bu kanunda yazılı suçlardan dolayı takibat icrası, Maliye Vekâleti tarafından Cumhuriyet Müddeiumumiliğine müzekkere yazılmasına bağlıdır. Bu müzekkere ile Maliye Vekâleti aynı zamanda müdahil sıfatını iktisab eder.

Cumhuriyet Müddeiumumileri takibata mahal olmadığına karar verilerse, Maliye Vekâleti, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza salâhiyetlidir.

74 ve 76 ncı maddelerde yazılı suçlardan dolayı alâkalı bankaların dâva açma hakkı mahfuzdur.

Bu kanunda yazılı suçlar Asliye Ceza Mahkemelerinde 3005 sayılı Kanun hükümlerine göre rüyet olunur. Mahkeme hükmünden evvel de bu kanunda yazılı muvakkat veya daimî olarak faaliyetten menî kararı verebilir.

Para cezalarının tahsili

MADDE 81. — Bu kanunda zikredilen para cezalarında hükmi şahısların mesuliyeti Türk Ticaret Kanununun 65 ncı maddesine göre tâyin olunur.

Para cezaları hükmi şahıslardan Âmre alacaklarının tahsil usulü hakkındaki kanun hükümleri mucibince tahsil edilir.

XI - Mahfuz ve mülga hükümler

MADDE 82. — Türkiye Sınai Kalkınma Bankası tevdiat kabul etmediği müddetçe bu kanun hükümlerine tâbi tutulmaz.

Mülga hükümler

MADDE 83. — a) 2999 sayılı Bankalar Kanunu ek ve tadilleri ile,
b) 5072 sayılı Kanunla değiştirilen 4060 sayılı Kanunun bankalarla ortaklıklara mütaallik hükümlerinin, Tasarruf Sandıkları hakkındaki 1711 sayılı Kanun ve cenebi şirketler hakkındaki 30 Teşrinisani 1330 tarih ve 49 sayılı Muvakkat Kanun ile 10 Ağustos 1331 tarihli zeylinin bu kanuna muhalif olan hükümleri meriyetten kaldırılmıştır.

Bankalar yeminli murakıplığı teşkilâtı

MADDE 84. — 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Maliye Vekâletine âit kısmından ilişik (1) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar kaldırılmış ve bunun yerine ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı kadrolar konulmuştur.

MUVAKKAT MADDE 1. — Bu kanunun neşri tarihinde mevcut bankalar, kanunun neşrini takibeden (6) ay içinde esas mukavelelerini işbu kanunda yazılı hükümlere intabak ettirmeye ve Bankalar Birliğinin kuruluşu tarihinden itibaren bir ay zarfında bu Birliğe âza olmaya mecburdurlar.

MUVAKKAT MADDE 2. — Bu kanunun neşri tarihinde mevcut bankalar, sermaye ve ihtiyatlarını, kanunun neşri tarihinden itibaren üç sene içinde 6 ncı maddede yazılı miktarlara iblâğ etmeye mecburdurlar.

Yabancı bankaların, bu kanunun neşri tarihinde mevcut ihtiyatlarından, kanunların ayrılmasını mecbur tutmadığı miktarlar, asgari sermaye ve ihtiyatlar yekûnunun hesabında nazara alınmaz.

Başka mahalde şubesi bulunmayan ve bu kanunun neşri tarihinde, nüfusu 60 binden az olan mahallerde kurulmuş olan mahallî bankalar için 6 ncı maddedeki asgari sermaye miktarları aranmaz.

Yukardaki vasıfları hajz mahallî bankalar, tediye edilmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnunu, bu kanunun neşri tarihinden itibaren üç sene içinde 500 000 liraya iblâğ etmeye mecburdurlar. Bu bankaların 28 ncı maddeye göre kabul edebile-

cekleri tasarruf mevduatı yekûnu tediye edilmiş sermayeleri ile ihtiyat akçeleri yekûnunun 3 mislini geçemez.

Bu maddedeki müddetleri, zaruri hallerde, uzatmaya Maliye Vekâleti mezdur.

MUVAKKAT MADDE 3. — Bankalar, mevduatın 26 ncı madde gereğince tasnifini bu kanunun yürürlüğe vaz'ı tarihinden itibaren 6 ay zarfında ikmal ve mütaakıp üç aylık hesap hulâsalarında göstermeye mecburdurlar.

MUVAKKAT MADDE 4. — Bankalar, 2999 sayılı Kanunun 4196 ve 5072 sayılı kanunlarla muaddel 26 ncı maddesi mucibince mubayaa ettikleri tahvillerden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kanuni karşılık olarak ellerinde bulunanları, itfa tarihlerine kadar, işbu kanunun 33 ncü maddesi mucibince Amortisman ve Kredi Sandığı adına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırılması icab eden kanuni karşılıklar yerine muhafaza etmeye yetkilidirler. Ancak bu takdirde :

a) Kanunun yürürlük tarihindeki mevduatları yekûnundan tahvillerin mubayaa kıymetlerine göre tahville karşılanmıyan kısım ile ellerindeki tahvillerden itfa olunanların temsil ettikleri kanuni karşılıkları Amortisman ve Kredi Sandığı adına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına üç ay içinde yatırmakla mükelleftirler.

b) Yukarda yazılı tahviller işbu kanunun 37 ncı maddesi hükümleri dairesinde kayıt ve muhafaza edilir ve aynı hükümlere tâbidirler.

MUVAKKAT MADDE 5. — Bankalar, 39, 48 ve 49 ncü maddeler hükümlerine aykırı muamelelerin tasfiyesini 50 ncı maddede yazılı ihtiyaçlarından fazla gayrimenkullerin tasfiye ve satışını işbu kanunun yürürlüğe vaz'ı tarihinden itibaren 3 sene içinde ikmal etmeye mecburdurlar.

Zaruri hallerde Maliye Vekâleti, Ticaret Vekâletinin de mütalâasını almak şartıyla bu müddeti uzatmaya yetkilidir.

Bu müddet zarfında tasfiye edilmeyen gayrimenkuller alâkahların cezai mesuliyetleri baki kalmak şartıyla adliye icra dairelerince, İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikân satılarak tutarlarından masraflar tenzil edildikten sonra bakiyesi bankaya verilir.

Yukardaki fıkra gereğince satış bedelinden tenzil edilecek olan masraflar evvel emirde Maliye Vekâleti bütçesinin mahkeme harçları tertibinden avans suretiyle ödenir.

Bu kanunun neşri tarihinde mevcut bankaların, kanunun neşrinden evvel, diğer bankaların sermayelerine iştirak suretiyle tahsis ettikleri miktarlar 48 ncı maddedeki % 10 nispetinin hesabında nazara alınmaz.

MUVAKKAT MADDE 6. — Bu kanunun meriyete girdiği tarihte mevcut bankalar, 16 ve 18 ncı maddelerde yazılı mükellefiyetleri bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren iki ay içinde yerine getirmekle mükelleftirler.

MUVAKKAT MADDE 7. — Bu kanunun neşri tarihinde mevcud olup 7 . II . 1956 tarihli ve 4/6620 sayılı kararname ile kurulmuş bulunan «Banka Kredilerini Tanzim Komitesi» ne ittihaz edilmiş bilcümle kararlar, bu kanunun 47 ncı maddesi ile kurulan Komitece hilâfına karar alınmadıkça, işbu yeni komite tarafından ittihaz olunmuş kararlar gibi hüküm ifade eder.

MUVAKKAT MADDE 8. — Bu kanunun meriyete girdiği tarihte bankalar yeminli murakıplığında bulunanlar, ayrı bir tâyin muamelesine lüzum olmaksızın yeni kadrolara geçirilirler.

Maliye Vekâleti, yeni kadrolar mecmuunun üçte biri nispetinde, teftiş, mura-

kabe ve bankacılık sahasında ihtisas sahibi kimseler arasından, bir yıl müddetle, imtihanla bankalar yeminli murakıbu tâyinine yetkilidir.

MUVAKKAT MADDE 9. — Yukardaki muvakkat maddeler hükümlerine aykırı hareket eden bankalarla bu bankaların vazifeli idareci ve memurları 1, 2, 3 ve 6 nci muvakkat maddelere aykırı fiiller için 68 nci madde; 4 nci muvakkat maddeye aykırı fiiller için 69 nci madde ve 5 nci muvakkat maddeye aykırı fiiller için de 70 nci madde hükümlerine göre ve aynı esaslar dâhilinde cezalandırılırlar.

MADDE 85. — Bu kanunun 11, 38, 39, 40, 41, 48, 49, 61, 84 nci maddeleri ile muvakkat 8 nci maddesi kanunun neşri tarihinde, diğer maddeleri neşrinden üç ay sonra meriyete girer.

MADDE 86. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

25 Haziran 1958

[1] SAYILI CETVEL

Bankalar murakıpları

D	Memuriyetin nev'i	Sayı	Aylık
4	Bankalar Murakıbu	1	90
5	» »	1	80
7	» »	1	60
8	Büro Şefi	1	50

[2] SAYILI CETVEL

Bankalar yeminli murakıpları

D.	Memuriyetin nev'i	Sayı	Aylık
3	Reis	1	100
4	Başmurakıp	2	90
5	Birinci Sınıf Murakıp	5	80
6	İkinci » »	4	70
7	Üçüncü » »	3	60
9	Murakıp Muavini	5	40
8	Büro Şefi	2	50
9	Memur	4	40

Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 25 . VI . 1958 ve 1/70

Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 25 . VI . 1958 ve 4/184

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa

1 312,595:596

4 341,377:389,424:435,457:474,505:
531,552:571,582:589

[İnikat: 78:80,82:84 — 121 sıra sayılı matbua 78 nci İnikat Zabıt Ceridesine bağlıdır.]